

Stichting Mikwe Zaltbommel

Minnebroederstraat 2
5301 AZ Zaltbommel
www.mikwe.org

Secretariaat / postadres

Kloosterwiel 55
5301 WH Zaltbommel
e: avos@filtnet.nl

Penningmeester

Schoolstraat 15
5301 NV Zaltbommel

Bankrelatie

Rabobank Bommelerwaard,
rek. nr. 1452.96.946

Stichting Mikwe Zaltbommel
een Joodse erfenis

Einde seizoen 2013 in zicht

Het Mikwe seizoen 2013 loopt alweer bijna ten einde en we kijken met tevredenheid terug op een geslaagd maar ook emotievol jaar. Zo hebben in juni en september de Bommelse Kunstroute en Kunst, Kiezel & Klei vele kunstliefhebbers naar de tentoonstelling van Altaf Kramer getrokken en zijn in oktober de Stolpersteine gelegd in Herwijnen ter nagedachtenis van de vermoorde Joden die daar woonden. In het bijzonder staan we stil bij het overlijden van de mede-oprichter van de Stichting Mikwe, Alex Hes.

Als afsluiting van het seizoen nodigen wij u op 27 november graag uit voor de lezing van Paul Glaser over zijn indrukwekkende boek "Tante Roosje".

In memoriam: Alex Hes

Het was misstil in de Gasthuiskapel toen Alex Hes in april 2012 uitgebreid vertelde over wat hij tijdens zijn onderduik in Hotel Gottschalk te Zaltbommel had meegemaakt. Het was een bijeenkomst rond *Vrijheid geef je door*. Basisschoolleerlingen uit de gemeente Zaltbommel hadden een gedicht gemaakt over 4 en 5 mei, en in de Gasthuiskapel werden de winnaars bekend gemaakt. Alex Hes vertelde voor het eerst in het openbaar over twee jaar verstopt leven in het hotel, waar op 8 juli 1944 met een gewelddadige Duitse overval een eind aan kwam.

Het heden en verleden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, iets wat Alex Hes ook niet ontging. Als een van de medeoprichters van de Stichting Mikwe, wilde hij met het museum de geschiedenis en de herinnering aan de Joodse gemeenschap in de Bommelerwaard en Herwijnen bewaren.

Alex Hes was een aimabel mens en enorme optimist. Hij was een levensgenieter en daar zaten door wat hij had meegemaakt allerlei gedachten achter. De oorlog had zijn sporen achtergelaten, maar dat weerhield Alex er niet van om uiteindelijk

in april 2012 vastberaden en voor het allereerst zijn stilzwijgen te doorbreken.

Wij zijn hem grote dank verschuldigd voor zijn steun aan het Mikwe.

Uitnodiging: lezing Paul Glaser – Tante Roosje

Per toeval komt Paul Glaser een goed bewaard familiegeheim op het spoor. Een aangrijpend Joods verleden. Hij houdt het verhaal verborgen. Pas na vele jaren vertelt hij het zijn kinderen en vervolgens zijn vrienden. Die sporen hem aan het verhaal naar buiten te brengen. Als hij kort daarna een Europese conferentie van ziekenhuisdirecteuren in Krakow bijwoont, bezoekt hij met een aantal collega's na afloop het nabijgelegen Auschwitz. Tot zijn grote schrik ziet hij daar midden in een grote berg koffers een grote bruine koffer uit Nederland met zijn naam erop. Als zijn collega's hem daarop aanspreken besluit hij het verhaal van zijn tante Roosje naar buiten te brengen.

Roosje is een levensluchtige en ondernemende danslerares. Wanneer de nazi's de macht grijpen begint voor Roosje, 25 jaar oud en joodse, een levensgevaarlijk avontuur. Zeker wanneer haar man zich aansluit bij de nazi's. Het plaatst haar voor dilemma's waarin zij haar eigen keuzes maakt.

De auteur Paul Glaser is kort na de Tweede Wereldoorlog geboren (1947) en groeide op aan de voet van de Sint Pietersberg in Maastricht. heeft drie dochters. Hij heeft gewerkt als directeur in diverse onderwijs- en zorginstellingen. Naast zijn reguliere functies heeft hij zich ingezet voor de oprichting van een grafisch museum, een regionale schouwburg en het Twents Montessorilyceum. Hij is auteur van het boek *Matrixorganisaties* en erelid van het Josti-bandorkest. Na de ontdekking van het oorlogsgeheim van zijn familie besluit Paul het geheim te onthullen en schrijft dit boek.

Woensdag 27 november, *De Verdraagzaamheid te Zaltbommel aan de Waalkade 6*

Aanvang: 20.00 uur

Toegang: € 7,50 en Mikwe vrijwilligers gratis

Info: www.tante-roosje.com

Alex Hes tijdens zijn voordracht in voormalig Hotel Gottschalk, 2012

Altaf Kramer in het Mikwe

Het Mikwe was deze zomer gevuld met het zeer kleurrijke werk van de Amsterdamse kunstenaar Altaf Kramer. En dit werk bleef niet ongezien! Vele belangstellenden hebben de tentoonstelling bezocht, zowel tijdens de Bommelse Kunstroute als Kunst, Kiezel&Klei, en een aantal schilderijen zijn verkocht. Hierdoor kon er na enige tijd weer nieuw werk aan de muren worden gehangen: een dynamische collectie!

De tentoonstelling van Altaf Kramer was op 22 juni in het bijzijn van familie en vrienden en de Stichting Mikwe feestelijk geopend. Tijdens de expositie periode was Altaf Kramer zelf ook regelmatig aanwezig in het Mikwe, wat leidde tot extra inzicht in zijn op het Jodendom geïnspireerde werk en goede gesprekken.

Op naar het volgende kunstseizoen, waar ons museum in 2014 weer een rol in zou kunnen vullen!

Stolpersteine in Herwijnen

Herwijnen liep op vrijdagmiddag 4 oktober uit voor het leggen van zes Stolpersteine. De struikelsteentjes herinneren aan de twee gezinnen Van Straaten die tijdens de Tweede Wereldoorlog het slachtoffer werden van de Jodenvervolging.

De monumentjes bevinden zich aan de Molenstraat 10 en Waaldijk 44, waar de twee families woonden voordat ze via kamp Vught in Sobibor terecht kwamen. Daar zijn alle zes familieleden in 1943 vermoord.

De historische Kring Herwijnen heeft er een gedenkwaardige middag van gemaakt. De stenen werden gelegd in het bijzijn van o.a. Opperrabbijn Binyomin Jacobs, de burgemeester van Lingerwaard en schoolkinderen. Voorafgaand aan de steenlegging droegen de kinderen prachtige zelfgeschreven gedichten voor en hield Opperrabbijn Jacobs, afgewisseld door een voltallig koor, een indrukwekkende toespraak in de overvolle gereformeerde kerk. “Ik huil

als ik op een begraafplaats lege plekken zie. Zij die zo graag begraven hadden willen worden na een normaal bestaan, zijn in crematoria van de vernietigingskampen in rook opgegaan. Zelf hun stoffelijke resten moesten worden vernietigd.”

Het leggen van de kleine monumenten was geregeld door historische vereniging Den Ouden Dijk in samenwerking met de Stichting Mikwe. Na de zes steentjes in Herwijnen volgen komend voorjaar nog negen Stolpersteine in Rossum. Als de reconstructie van de KW-weg in Zaltbommel eind 2014 is afgerond, worden daar ook nog vier struikelstenen geplaatst. Dan liggen er, met de 43 reeds gelegde stenen in Zaltbommel, 58 Stolpersteine die herinneren aan de Holocaustslachtoffers uit de Joodse gemeente Zaltbommel.

Aankondiging: de Digitale Nieuwsbrief

Het verspreiden van nieuws heeft tegenwoordig een steeds groter bereik en het internet speelt daarbij een grote rol. De Stichting Mikwe wil hier ook graag gebruik van maken en we stappen daarom per 1 januari 2014 deels over op een digitale nieuwsbrief die u per e-mail wordt verzonden.

Met als grootste voordeel: wij kunnen u sneller op de hoogte brengen van de activiteiten rondom het Mikwe. Als u de Nieuwsbrief in het vervolg digitaal wenst te ontvangen, stuurt u alstublieft een e-mail naar: mikwezaltbommel@live.nl.

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking!

Donaties

De Stichting Mikwe dankt alle donateurs voor alle financiële steun die het tot nu toe heeft mogen ontvangen. Vele projecten zijn hier mede door gerealiseerd kunnen worden.

Het Mikwe heeft deze steun nog steeds hard nodig. Met de donaties en vrijwillige bijdragen houden we het Mikwe niet alleen open, maar kunnen we ook verbeteringen aanbrengen en onze activiteiten uitbreiden.

U kunt uw bijdrage op onze rekening van Rabobank Zaltbommel storten, nummer 1452.96.946. t.a.v Stichting Mikwe Zaltbommel.

Alvast hartelijk dank voor uw steun!